

2015/957

2015-05-27

Reviderat 2016-05-18

Reviderat 2018-02-28

Reviderat 2018-08-16

Dammsäkerhetsklassificering

Tillsynsvägledning - Frågor och svar

Förord

Det nya regelverket för dammsäkerhet innehåller flera delar, bl.a. lagtexten om klassificering i 11 kap. 24-26 §§ miljöbalken, förordning (2014:214) om dammsäkerhet samt Svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om konsekvensutredning enligt 2 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet. Utöver detta har Svenska kraftnät gett ut en vägledning om konsekvensutredning och dammsäkerhetsklassificering, som syftar till att förtydliga tillämpningen av regelverket.

Syftet med denna tillsynsvägledning i form av frågor och svar är att ge ytterligare stöd till länsstyrelserna i arbetet med konsekvensutredningar och klassificering av dammar. Dokumentet ger en sammanställning av svar på frågor som har ställts till Svenska kraftnät av länsstyrelsens handläggare, men ger även korta svar på frågor om själva regelverket. Där ett mer utförligt svar finns i annat dokument ges hänvisningar till var i regelverket och vägledningen om konsekvensutredningen som man kan hitta mer information.

Tillsynsvägledning - Frågor och Svar har tagits fram av Svenska kraftnäts dammsäkerhetshandläggare. Det är ett levande dokument som kommer att förändras i takt med att arbetet med dammsäkerhetsklassificeringen fortskrider. Detta är den tredje revideringen av utgåvan 2015-05-27. Revisionsförteckning framgår på nästa sida.

Vi välkomnar att länsstyrelsens handläggare fortsätter att ställa frågor för att visa var mer tillsynsvägledning behövs.

Dokumentet är upprättat av Svenska kraftnäts dammsäkerhetshandläggare och har fastställts av Camilla Fagerberg, enhetschef Beredskap och Säkerhet.

Revisionsförteckning

I tabellen nedan listas ändringar och kompletteringar. De stycken där revideringar har gjorts markeras även med en kantlinje. (Justeringar av rent redaktionell natur noteras ej.)

Revision, datum	Avsnitt	Ändring/komplettering avseende
2016-05-13	3.4	Förtydligande avseende att ange datum för anstånd för inlämnande av konsekvensutredning
	3.10	Komplettering avseende frågan om alla konsekvenser vid dammhaveri ska be-lysas
	3.11	Komplettering avseende hur tidigare oklassade dammanläggningar ska hanteras (fas 3)
	3.14	Ny fråga avseende undersökning av konsekvenser vid dammhaveri på ägarens bekostnad.
	4.3	Komplettering av frågan om beslut om dammsäkerhetsklass ska fattas för varje ingående damm.
	4.7	Ny fråga avseende om hur ärenden ska hanteras där länsstyrelsen i beslut ändrar dammägarens förslag till klass
	4.8	Ny fråga avseende motivering av beslut vid avvikande mening om klass.
2018-02-28	8.5	Ny fråga avseende regler för nedsättning av tillsynsavgiften
2018-08-16	8.5	Frågan avseende regler för nedsättning av avgifter har tagits bort.

Innehåll

1	Förkortningar och förtydliganden.....	9
2	Nytt regelverk – vilka dammar berörs?.....	9
2.1	<i>För vilka dammar gäller det nya regelverket?</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Vad gäller för nya dammar?</i>	<i>10</i>
2.3	<i>Vilka dammar undantas från kraven att lämna in konsekvensutredning?.....</i>	<i>10</i>
3	Konsekvensutredning och förslag till klass	10
3.1	<i>Vem ska upprätta konsekvensutredningen?</i>	<i>10</i>
3.2	<i>Vad ska konsekvensutredningen innehålla?</i>	<i>10</i>
3.3	<i>När ska konsekvensutredningen lämnas till länsstyrelsen?</i>	<i>11</i>
3.4	<i>Kan dammägare få uppskov för tidpunkten för inlämnande av konsekvensutredningen?.....</i>	<i>11</i>
3.5	<i>Ska dammägaren ta fram konsekvensutredning för samtliga dammar i dammanläggningen?.....</i>	<i>11</i>
3.6	<i>Hur ska konsekvensutredningen tas fram för ett magasin med dammar med olika ägare?.....</i>	<i>12</i>
3.7	<i>Hur beräknas dammens höjd och indämd volym?</i>	<i>12</i>
3.8	<i>Hur bedöms konsekvenser vid dammhaveri?.....</i>	<i>12</i>
3.9	<i>Hur vet man vad som kan skadas vid ett dammhaveri?</i>	<i>13</i>
3.10	<i>Ska alla konsekvenser vid ett dammhaveri belysas?.....</i>	<i>13</i>
3.11	<i>Hur hanteras tidigare oklassade dammanläggningar (fas 3)?</i>	<i>14</i>
3.12	<i>Kan länsstyrelsen förelägga en dammägare att ta fram en konsekvensutredning?.....</i>	<i>14</i>
3.13	<i>Vad gör man om dammägaren inte lämnar in konsekvensutredningen i tid?</i>	<i>15</i>
3.14	<i>Kan undersökning om konsekvenser vid dammhaveri göras på den underhållsskyldiges bekostnad?</i>	<i>15</i>
4	Beslut om dammsäkerhetsklass	15

4.1	<i>Vem fattar beslutet om dammsäkerhetsklass?.....</i>	15
4.2	<i>Kan länsstyrelsen begära komplettering av konsekvensutredningen? 16</i>	
4.3	<i>Ska det fattas beslut om dammsäkerhetsklass för varje damm som ingår i dammanläggningen?.....</i>	16
4.4	<i>Hur benämns dammar som inte ska tillhöra A, B eller C?.....</i>	16
4.5	<i>Kan Svenska kraftnät ge råd och stöd inför beslutet om dammsäkerhetsklass?.....</i>	16
4.6	<i>Kan ett beslut om dammsäkerhetsklass ändras?.....</i>	17
4.7	<i>Hur ska ärenden hanteras där länsstyrelsen i beslut ändrar dammägarens förslag om klass?.....</i>	17
4.8	<i>Motivering av beslut vid avvikande mening om klass.....</i>	18
5	Överklagande av länsstyrelsens beslut om dammsäkerhetsklass.....	18
5.1	<i>Kan beslutet om dammsäkerhetsklass överklagas?.....</i>	18
6	Ekonomi och lägesrapportering.....	18
6.1	<i>Hur ska Svenska kraftnäts schablonbelopp för beslut om dammsäkerhetsklass "användas" av länsstyrelserna?.....</i>	18
6.2	<i>Hur ska arbetet med dammsäkerhetsklassificeringen rapporteras i Agresso respektive diarieföras i Platina?.....</i>	19
6.3	<i>När och hur ska lägesrapportering göras till Svenska kraftnät?.....</i>	19
6.4	<i>Vad gör Svenska kraftnät med de inrapporterade uppgifterna?.....</i>	20
6.5	<i>Hur ska länsstyrelsen erhålla schablonbeloppet för beslut om dammsäkerhetsklass?.....</i>	20
6.6	<i>Vad händer om länsstyrelsen inte fattar beslut om dammsäkerhetsklass enligt lämnad tidplan?.....</i>	20
7	Dammanläggningar som ligger i två län.....	20
7.1	<i>Ska ett eller två beslut fattas för dammanläggningar som ligger i två län?.....</i>	20
7.2	<i>Hur gör man för att överlåta tillsynen av en dammanläggning till ett annat län?.....</i>	21
7.3	<i>Vilket län får schablonavgiften för beslut om klass för dammanläggningar som ligger i två län?.....</i>	21
7.4	<i>Vilket län får tillsynsavgifterna för dammanläggningar som ligger i två län?.....</i>	21

8	Tillsyn och tillsynsavgifter.....	21
8.1	<i>När ska underhållsskyldiga/dammägare börja betala avgift för dammsäkerhetstillsyn enligt det nya regelverket?</i>	<i>21</i>
8.2	<i>Hur stor blir tillsynsavgiften för en dammanläggning som innefattar flera dammar?</i>	<i>22</i>
8.3	<i>Vem får disponera tillsynsavgifterna för dammsäkerhet?</i>	<i>22</i>
8.4	<i>När ska länsstyrelserna börja bedriva dammsäkerhetstillsyn enligt det nya regelverket?</i>	<i>22</i>
8.5	<i>Kan tillsynsavgiften sättas ner eller efterskänkas? Fel! Bokmärket är inte definierat.</i>	
9	RIDAS och GruvRIDAS	22
9.1	<i>Vad händer med konsekvensklassificering enligt RIDAS och GruvRIDAS?</i>	<i>22</i>
9.2	<i>Vad händer med riktlinjerna enligt RIDAS och GruvRIDAS?.....</i>	<i>22</i>

1 Förkortningar och förtydliganden

Följande förkortningar används i vägledningen:

MB	Miljöbalken (1998:808)
SFS 1986:223	Förvaltningslagen (1986:223)
SFS 2014:214	Förordning (2014:214) om dammsäkerhet
SFS 1998:940	Förordning om (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken
SFS 2007:825	Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion
SvKFS 2014:1	Affärsverket svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om konsekvensutredning enligt 2 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet
Vägledning KU	Konsekvensutredning och dammsäkerhetsklassificering. Vägledning avseende Affärsverket svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om konsekvensutredning enligt 2 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet

I lagstiftningen hänvisas till "tillsynsmyndigheten" som i dammsäkerhetssammanhang i de allra flesta fall avser "länsstyrelsen". I denna vägledning används därför enbart begreppet "länsstyrelsen".

2 Nytt regelverk – vilka dammar berörs?

2.1 För vilka dammar gäller det nya regelverket?

Regelverket gäller för samtliga dammar som vid ett dammhaveri skulle kunna medföra konsekvenser av betydelse från samhällelig synpunkt. Konsekvensernas allvarlighetsgrad avgör om dammen ska placeras i en dammsäkerhetsklass eller inte. Vissa paragrafer i t.ex dammsäkerhetsförordningen gäller sedan endast för dammar som tillhör en dammsäkerhetsklass.

Regelverket gäller för både dammar som innehåller eller utestänger vatten (kraftverksdammar, regleringsmagasin, slussar, invallningar etc.) och för sådana dammar som innehåller eller utestänger blandningar av vatten och annat material (gruvdammar). En förutsättning är dock att den dämmande konstruktionen är en damm (MB 11 kap. § 4).

(Läs mer i MB kap. 11 § 24 och i Vägledning KU punkt 2.1)

2.2 Vad gäller för nya dammar?

Konsekvensutredning och förslag på dammsäkerhetsklass ska lämnas in till länsstyrelsen i samband med prövning av ansökan om tillstånd enligt MB för uppförande av ny dammanläggning (SvKFS 2014:1 § 9).

2.3 Vilka dammar undantas från kraven att lämna in konsekvensutredning?

En konsekvensutredning behöver inte utföras om dammen är lägre än 5 meter, och ett dammhaveri vid dammen inte skulle kunna innebära att det vid haveritidpunkten okontrollerat strömmar ut mer än 100 000 m³ vatten eller blandning av vatten och annat material (SFS 2014:214 § 3).

Om länsstyrelsen gör bedömningen att ett dammhaveri vid en damm (som inte uppfyller de ovan nämnda måtten) skulle kunna leda till betydande konsekvenser från samhällelig synpunkt, kan länsstyrelsen ändå förelägga dammägaren om att lämna in en konsekvensutredning. Med denna som grund kan bedömning göras om dammen faktiskt skulle kunna ha betydande konsekvenser vid dammhaveri och därför placeras i en dammsäkerhetsklass. I föreläggandet kan hänvisning göras till lagtexten i MB kap. 11 § 24: "En damm ska vara klassificerad i en dammsäkerhetsklass om dammen vid ett haveri kan medföra.....etc". (Se även svaret på fråga 3.12.)

3 Konsekvensutredning och förslag till klass

3.1 Vem ska upprätta konsekvensutredningen?

Det är den underhållsskyldige, vanligtvis dammägaren, som ska upprätta konsekvensutredningen och förslag på dammsäkerhetsklass och lämna dessa till länsstyrelsen (SFS 2014:214 § 4).

3.2 Vad ska konsekvensutredningen innehålla?

Den underhållsskyldige ska se till att det alltid finns en aktuell och dokumenterad utredning med bedömning av vilka konsekvenser som ett dammhaveri kan medföra (konsekvensutredning).

Utredningen ska innefatta

1. hur ett dammhaveri antas ske,

2. vilka områden som kan översvämmas vid ett dammhaveri, och
3. vad som kan skadas i de områden som skulle översvämmas vid ett dammhaveri (SFS 2014:214 § 2).

(För en mer omfattande vägledning, se SvKFS 2014:1 § 4, Vägledning KU, kapitel 4 Konsekvensutredning – arbetsgång, omfattning och dokumentation.)

3.3 När ska konsekvensutredningen lämnas till länsstyrelsen?

Utredningen av befintliga dammar ska, tillsammans med ett förslag på dammsäkerhetsklass insändas till länsstyrelsen som fattar beslut om dammsäkerhetsklass. Tidpunkterna för när konsekvensutredning och förslag på beslut om dammsäkerhetsklass ska inlämnas till länsstyrelsen anges i SvKFS 2014:1, §§ 10–14 och i föreskriftens Övergångsbestämmelser.

(För nya dammar, se punkt 2.2 i detta dokument.)

3.4 Kan dammägare få uppskov för tidpunkten för inlämnande av konsekvensutredningen?

Dispens kan meddelas vid vissa tillfällen. Konsekvensutredningen ska dock alltid lämnas in till länsstyrelsen senast den 1 juli 2017.

Länsstyrelsen kan t.ex. bevilja anstånd för underhållsskyldiga/dammägare som har flera dammar i ett eller flera län, och det av någon anledning skulle kunna bedömas som lämpligt att sprida ut inlämnandet av utredningarna över tiden. Andra tillfällen då länsstyrelsen kan bevilja anstånd kan vara då framtagande av underlag för beredningsplanering pågår, men resultaten från t.ex. beräkningar om flodvägsberäkningar ännu inte inkommit. (SvKFS 2014:1, Övergångsbestämmelser och Allmänt råd)

I beslutet om anstånd bör tillsynsmyndigheten ange det datum till vilket anståndet medges.

3.5 Ska dammägaren ta fram konsekvensutredning för samtliga dammar i dammanläggningen?

En konsekvensutredning ska upprättas per dammanläggning och omfatta de dammar som ingår i anläggningen. Mindre dammar inom anläggningen får utelämnas under förutsättning att de undantas i 3 § SFS 2014:214.

(Beslut om klass fattas för varje damm för sig, se vidare punkt 4.3.)

3.6 Hur ska konsekvensutredningen tas fram för ett magasin med dammar med olika ägare?

I fall där det finns fler än en underhållsskyldig aktör för dammarna vid ett magasin är huvudprincipen att de dammar (eller dammdelar) som tillhör respektive aktör räknas som en separat dammanläggning. Varje dammägare tar fram en konsekvensutredning och förslag på klass för de dammar (eller dammdelar) som ingår i den egna dammanläggningen.

Det kan vara lämpligt att ägaren i konsekvensutredningen hänvisar till övriga underhållsskyldiga/dammägare för konsekvensutredning av övriga dammar vid magasinet.

3.7 Hur beräknas dammens höjd och indämd volym?

Dammens höjd beräknas som höjdskillnaden mellan dammens lägsta grundläggning och dammkrönet i samma sektion. (se Vägledning KU, 3.3 Dammhöjd)

Den indämda volymen vatten är ofta känd av dammägaren. Om det trots allt inte är känt sen tidigare kan en konservativ bedömning göras för att uppskatta den indämda volymen som vattenarean multiplicerad med höjden över lägsta nivå för dammbrottsöppningen.

Exakt dammhöjd och exakt indämd volym som skulle kunna frisläppas är inte nödvändigt att känna till. Syftet med bedömningen av uppgifterna är dels att kunna sälla bort sådana dammar som inte uppfyller dammsäkerhetsförordningens krav på mått, dels att avgöra om dammen berörs av föreskriftens krav på sista datum för inlämnande av konsekvensutredning till länsstyrelsen. (SFS 2014:214 § 3, SvKFS § 11 samt övergångsbestämmelserna.)

3.8 Hur bedöms konsekvenser vid dammhaveri?

För vägledning av hur bedömning ska göras av konsekvenserna "förlust av människoliv, skador av områden som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § andra stycket, störning i elförsörjningen, förstörelse av infrastruktur, förstörelse av eller störning i samhällsviktig verksamhet, miljökada eller ekonomisk skada", se Vägledning KU, kapitel 5.

I vägledningen tas även begreppen "mycket stor, stor, måttlig och liten konsekvens från samhällelig synpunkt" upp.

3.9 Hur vet man vad som kan skadas vid ett dammhaveri?

Det är inte möjligt att i förväg helt förutse vad som skulle kunna skadas vid ett dammhaveri. Med det i åtanke är det dock dammägarens skyldighet att redovisa översvämningens utbredning vid ett potentiellt dammhaveri, och ta fram en beskrivning av vad som kan skadas av översvämningen. Uppgifter om vad som finns i översvämningssområdet görs i ökande omfattning tillgängligt på webben, via myndigheters websidor, geodatasamverkan mm. I allmänhet behövs dock även fältbesök.

För de stora kraftverksälvarna har dammbrottsberäkningar genomförts inom ramen för projekt för utveckling av samordnad beredskapsplanering för dammhaveri. Under 2015 genomförde Svenska kraftnät med stöd av SCB GIS-baserade kartläggningar av vilka objekt som finns inom de områden som skulle kunna översvämmas vid ett dammhaveri i dessa vattendrag. Berörda länsstyrelser och dammägare har fått tillgång till resultaten.

För närmare information om utredning av vad som kan skadas vid ett dammhaveri hänvisas till Vägledning KU, bl.a. kapitel 4 och 5.

3.10 Ska alla konsekvenser vid ett dammhaveri belysas?

Konsekvensutredningens syfte är att utgöra underlag inför beslutet om dammsäkerhetsklass.

Konsekvensutredningen ska ha en sådan omfattning att den ger underlag för en samlad bedömning av konsekvensernas betydelse från samhällelig synpunkt. Varje enskild potentiell skada behöver dock inte utredas närmare för detta syfte. (Se Vägledning KU, kapitel 4)

Svenska kraftnäts bedömning är att det troligen kommer att vara svårare att avgöra var gränserna går mellan de olika klasserna för dammar i lägre klasser än för de högre klasserna. För dammar i de lägre klasserna B och C kommer konsekvensområdena miljöskada och områden som är riksintressen för kulturmiljövården att få en större betydelse för den samlade bedömningen av konsekvensernas allvarlighet än för dammar i klass A. Båda områdena bedöms vara svåra att bedöma, och ett större fokus på att utreda dessa konsekvenser kan vara lämpligt inför beslutet om klass.

3.11 Hur hanteras tidigare oklassade dammanläggningar (fas 3)?

I flera län finns dammanläggningar som eventuellt uppfyller kriterierna enligt SFS 2014:214 § 3, (dvs de är högre än 5 meter och/eller skulle vid ett dammhaveri kunna frisläppa mer än 100 000 m³ vatten eller blandning av vatten och annat material), men som inte är klassade i klass 1+, 1 eller 2 enligt RIDAS/GruvRIDAS, eller som inte har i övrigt kända betydande konsekvenser i händelse av dammhaveri.

I arbetet med dammsäkerhetsklassificeringen bör länsstyrelserna starta med de dammar som har kända konsekvenser vid dammhaveri (konsekvens klass 1+, 1 och 2), och därefter arbeta med övriga dammar.

I Svenska kraftnäts tidplan för inlämnande av konsekvensutredningar för befintliga dammar (se Vägledning KU, avsnitt 6.2), benämns arbetet med dammar med kända betydande konsekvenser för fas 1 och 2, och arbetet med dammar med hittills okända konsekvenser för fas 3.

Svenska kraftnät har tagit fram en rekommendation för länsstyrelsens arbete med dammarna i fas 3. Materialet sändes i december 2015 till samtliga länsstyrelser per mail. Dokumentet "Konsekvensutredning och dammsäkerhetsklassificering, Rekommendationer till länsstyrelsen för dammar som ska konsekvensutredas i fas 3" finns även tillgängligt på Svenska kraftnäts webbplats www.svk.se/dammsakerhet.

I korthet innebär rekommendationerna att länsstyrelsen med hjälp av egna dammregister och det material som erhållits från Svenska kraftnät tar fram en lista över de dammar som skulle kunna beröras av den nya regleringen. Länsstyrelsen begär därefter in uppgifter om dammägaren, dammens höjd och dammens indämda volym av vatten som skulle kunna frisläppas vid ett dammhaveri. Efter granskning av de inkomna uppgifterna gör länsstyrelsen ett urval av vilka dammar som behöver utredas vidare inför en eventuell placering i dammsäkerhetsklass, och begär in fullständig konsekvensutredning för dessa.

3.12 Kan länsstyrelsen förelägga en dammägare att ta fram en konsekvensutredning?

Skyldigheten att se till att det alltid finns en dokumenterad och aktuell konsekvensutredning och bedömning av vilka konsekvenser som ett dammhaveri kan medföra gäller för alla som är underhållsskyldiga av en damm (SFS 2014:214 § 2). Undantag kan i allmänhet finnas för dammar som är lägre än 5 meter och ett dammhaveri inte innebär

att mer än 100 000 m³ vatten okontrollerat skulle strömma ut. (Se även svaret på fråga 2.3 ang. dammar som undantas från kraven enligt dammsäkerhetsförordningen.)

Om en underhållsskyldig/dammägare skulle vägra att ta fram en konsekvensutredning och förslag till dammsäkerhetsklass bör länsstyrelsen som första steg försöka inleda en dialog med vederbörande och förklara innebörden av regelverket för dammsäkerhet.

Om en dammägare därefter ändå vägrar att ta fram en konsekvensutredning kan denne föreläggas med hänvisning till MB 26 kap. 9 och 21 §§. Föreläggandet kan beläggas med vite i enlighet med MB 26 kap.14 §.

3.13 Vad gör man om dammägaren inte lämnar in konsekvensutredningen i tid?

Länsstyrelsen kan förelägga den underhållsskyldige/dammägaren att lämna in en konsekvensutredning, se punkt 3.12 ovan.

3.14 Kan undersökning om konsekvenser vid dammhaveri göras på den underhållsskyldiges bekostnad?

Miljöbalkens kap 26 § 22 anger att den som bedriver en verksamhet som kan medföra olägenheter för människors hälsa eller miljö är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Konsekvensutredningen beskriver de konsekvenser som ett haveri av dammen skulle kunna orsaka, och kan alltså göras på den underhållsskyldiges bekostnad. Konsekvensutredningen ligger även till grund för såväl klassningsbeslutet liksom för den kommande tillsynen av den klassade dammen.

Enligt samma paragraf (MB kap 26 § 22) får tillsynsmyndigheten, om det är lämpligare, istället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra denna undersökning. Den underhållsskyldige är då skyldig att ersätta kostnaden för undersökningen som någon annan utsetts att utföra.

4 Beslut om dammsäkerhetsklass

4.1 Vem fattar beslutet om dammsäkerhetsklass?

Den underhållsskyldige/dammägaren ska ta fram en utredning som beskriver konsekvenserna vid ett dammhaveri. Utredningen ska lämnas in till länsstyrelsen som fattar beslut om dammsäkerhetsklass (MB kap. 11 § 26).

4.2 Kan länsstyrelsen begära komplettering av konsekvensutredningen?

Länsstyrelsen kan begära komplettering av konsekvensutredningen om denna inte bedöms som tillräcklig för att fatta beslut om klass. En begäran om komplettering kan göras med hänvisning till MB kap. 26 §§ 9 och 21.

Det kan också vara lämpligt att ordna ett möte mellan dammägaren och länsstyrelsen för att gemensamt diskutera igenom innehållet och omfattningen i konsekvensutredningen, förslaget till dammsäkerhetsklass och ev behov av kompletteringar.

4.3 Ska det fattas beslut om dammsäkerhetsklass för varje damm som ingår i dammanläggningen?

Länsstyrelsen ska fatta beslut om dammsäkerhetsklass för alla de dammar som ingår i en anläggning, och som bedöms medföra betydande konsekvenser från samhällelig synpunkt i händelse av dammhaveri. (Dammarna inom anläggningen klassas således var och en för sig, men vid ett och samma tillfälle, och i ett och samma beslutsdokument.)

I beslutet kan även ingå beslut om anstånd för inlämnande av KU för viss eller vissa ingående dammar i anläggningen. Senaste tidpunkten för anstånd om inlämnande av KU för dessa dammar bör då anges.

4.4 Hur benämns dammar som inte ska tillhöra A, B eller C?

En damm där man i konsekvensutredningen konstaterat att dammen vid ett eventuellt dammhaveri endast medför konsekvenser med liten betydelse från samhällelig synpunkt ska benämnas "U", i betydelsen "dammanläggning utan dammsäkerhetsklass" (SvKFS 2014:1 § 7).

En dammanläggning som inte utretts benämns i blanketten som tillhör föreskrifterna (SvKFS 2014:1) som "Ej utredd", (SvKFS 2014:1, blankettbilagan).

4.5 Kan Svenska kraftnät ge råd och stöd inför beslutet om dammsäkerhetsklass?

Svenska kraftnät kan ge råd och stöd. I första hand hänvisas dock till den vägledning avseende konsekvensutredning och klassificering som ges ut av Svenska kraftnät.

4.6 Kan ett beslut om dammsäkerhetsklass ändras?

Ny kunskap och information, eller ändrade förhållanden som påverkar konsekvenserna vid dammhaveri kan leda till att ett nytt beslut om klass behöver fattas.

Svenska kraftnäts föreskrifter beskriver att konsekvensutredningen ska ses över och vid behov aktualiseras och tillsammans med förslag på klassificering lämnas in till tillsynsmyndigheten:

- > i samband med helhetsbedömningen (som ska utföras vart 10:e år) av dammens säkerhet enligt § 7, förordning (2014:214) om dammsäkerhet,
- > om bestående förändringar, med avgörande betydelse för de samhällliga konsekvenserna, sker i dammanläggningens omgivning, samt
- > i samband med prövning av ansökan om tillståndspliktig reparation eller ombyggnad som har avgörande betydelse för de samhälliga konsekvenserna av dammhaveri.

(Läs mer i SvKFS 2014:1 §§12-14 och Vägledning KU 2.3)

4.7 Hur ska ärenden hanteras där länsstyrelsen i beslut ändrar dammägarens förslag om klass?

I vissa fall kan länsstyrelsen ha en annan uppfattning om vilken klass en damm ska tillhöra än det som dammägaren föreslår. Det kan t.ex. vara i sådana fall då länsstyrelsen har tillgång till material från inventeringar etc, och som inte varit känt av dammägaren. Länsstyrelsen bör ha kontakt med dammägaren och diskuterar igenom de nya uppgifterna innan beslutet fattas.

När länsstyrelsen tar med nya uppgifter i beslutsunderlaget inför beslutet om klass måste länsstyrelsen enligt förvaltningslagen § 17 meddela dammägaren, som också ska beredas tillfälle att yttra sig över uppgifterna.

Länsstyrelsen kan naturligtvis göra andra bedömningar än dammägaren om konsekvenser och dammsäkerhetsklass, även om inga nya uppgifter tillförts ärendet. Även i dessa fall är det lämpligt att föra en dialog med dammägaren innan beslutet tas. Dammägaren kan även då beredas möjlighet att få ta del av förslaget till beslut innan avgörandet. För motiveringen, se nästa punkt.

4.8 Motivering av beslut vid avvikande mening om klass

Om beslutet inte går emot någon part, eller om det är helt uppenbart att skälen inte behövs får motivering till beslutet utelämnas.

Om länsstyrelsen fattat ett beslut som går emot dammägarens förslag till klass måste skälen till den avvikande meningen avseende klass anges i beslutet. Skälen i beslutet ska göra det begripligt för dammägaren vilka faktiska förhållanden som är avgörande, vilka rättsregler som är tillämpliga och hur myndigheten resonerat i de punkter där meningarna kan gå isär. (Förvaltningslagen § 20).

5 Överklagande av länsstyrelsens beslut om dammsäkerhetsklass

5.1 Kan beslutet om dammsäkerhetsklass överklagas?

Överklagbara domar eller beslut får överklagas av den som beslutet angår enligt MB kap. 16 § 12. I fallet med beslut om dammsäkerhetsklass gäller detta naturligtvis främst för den underhållsskyldige/ägaren av den aktuella dammanläggningen och berörda kommuner.

Dammsäkerhetsregleringen innehåller ingen särreglering avseende rätten att överklaga. De vanliga reglerna i MB kap. 16 blir därför tillämpliga, vilket ytterst betyder att det är rättstillämpningen som kommer att avgöra var gränserna ska gå.

Länsstyrelsens beslut om dammsäkerhetsklass överklagas hos Mark- och miljödomstolen enligt MB kap. 19 § 1. Överklagan sänds till länsstyrelsen som i vanlig ordning översänder ärendet till Mark- och miljödomstolen för prövning.

6 Ekonomi och lägesrapportering

6.1 Hur ska Svenska kraftnäts schablonbelopp för beslut om dammsäkerhetsklass "användas" av länsstyrelserna?

I Svenska kraftnäts regleringsbrev står angivet att Svenska kraftnät får använda Elberedskapsmedlen för att stödja länsstyrelsernas arbete med klassificering av dammar.

De pengar som länsstyrelserna erhåller från Svenska kraftnät är således "öronmärkta" till arbetet med dammsäkerhetsklassificering.

6.2 Hur ska arbetet med dammsäkerhetsklassificeringen rapporteras i Agresso respektive diarieföras i Platina?

Svenska kraftnät kommer att begära in en samlad redovisning av vilka kostnader och nedlagd tid som klassificeringsarbetet föranlett. Detta är angeläget eftersom Svenska kraftnät förmedlar Elberedskapsmedel för detta ändamål och rapporterar om arbetet till regeringen. För att centralt kunna följa upp kostnader och tid för arbetet bör länsstyrelsernas redovisning ske på likartat sätt.

För att möjliggöra uppföljningen enligt ovan rekommenderar Svenska kraftnät att **tids- och kostnadsrapportering i Agresso** för dammsäkerhetsklassificering sker på följande sätt:

1. Lägg upp ett projekt för arbetet med dammsäkerhetsklassificering. För att vara uppföljningsbart bör projektnumret inte vara kopplat till förvaltningsanslaget.
2. Upplagt projekt ska vid registrering av tid och kostnader kombineras med VHT-koden 535 22, Dammsäkerhet planerad/egeninitierad tillsyn.

För **ärenderegistrering i Platina** rekommenderar Svenska kraftnät följande:

1. Ärenden för dammsäkerhetsklassificering registreras under VHT-koden 535.
2. För objektspecifikt arbete med dammsäkerhetsklassificering bör ärenderubriken "Planerad tillsyn av dammsäkerhet vid XYZ-dammen – Dammsäkerhetsklassificering" användas.
3. För övergripande arbete med dammsäkerhetsklassificering bör ärendekoden "Planerad tillsyn av dammsäkerhet – Dammsäkerhetsklassificering" användas.

6.3 När och hur ska lägesrapportering göras till Svenska kraftnät?

Varje länsstyrelse ska lägesrapportera till Svenska kraftnät två gånger om året; i april och oktober. Rapporteringen görs genom att sända in den ifyllda mallen "Lägesrapportering för arbetet med dammsäkerhetsklassificering" och excelbladet, "Sammanställning dammsäkerhetsklassificering" till dammsakerhet@svk.se.

6.4 Vad gör Svenska kraftnät med de inrapporterade uppgifterna?

De inrapporterade uppgifterna kommer att ligga till grund för budgetarbete, tillsynsvägledningen och den årliga rapportering om utvecklingen av dammsäkerheten i landet som Svenska kraftnät sammanställer och lämnar till regeringen. Uppgifterna kommer dessutom att föras in i den databas för dammsäkerhetsklassificerade dammanläggningar som planeras.

6.5 Hur ska länsstyrelsen erhålla schablonbeloppet för beslut om dammsäkerhetsklass?

Svenska kraftnät ger ersättning för beslut om klass för dammanläggningar som enligt årsrapportering avseende år 2013 placerats i någon av konsekvensklasserna 1+, 1, 2 enligt RIDAS, branschens riktlinjer för dammsäkerhet.

Svenska kraftnät avser att återkomma angående möjligheten för länsstyrelserna att under år 2017 få ersättning för beslut om klass även för tidigare oklassificerade dammar som är minst 5 m höga och som vid ett haveri skulle kunna frisläppa en volym av minst 100 000 m³ vatten.

Beslut om dammsäkerhetsklass ska redovisas till Svenska kraftnät. Därefter kan länsstyrelserna göra nästa förfakturerings av schablonbelopp. Förfakturerings kan göras två gånger om året i april och i oktober.

6.6 Vad händer om länsstyrelsen inte fattar beslut om dammsäkerhetsklass enligt lämnad tidplan?

Huvudregeln är att beslut ska ha fattats och redovisats till Svenska kraftnät innan nästa förfakturerings för fler dammanläggningar kan göras. Om problem av något slag skulle påverka tidpunkten för beslutet om dammsäkerhetsklass bör kontakt tas med Svenska kraftnät.

7 Dammanläggningar som ligger i två län

7.1 Ska ett eller två beslut fattas för dammanläggningar som ligger i två län?

Om båda länsstyrelserna avser att behålla tillsynen av dammanläggningen ska två beslut fattas. De två besluten måste samordnas så att de överensstämmer.

Om tillsynen över dammanläggningen genom beslut överlåtits till en av de berörda länsstyrelserna fattas endast ett beslut om dammsäkerhetsklass.

7.2 Hur gör man för att överlåta tillsynen av en dammanläggning till ett annat län?

På Svenska kraftnäts hemsida <http://www.svk.se/aktorsportalen/dammsakerhet> finns exempel på hur sådana beslut kan formuleras.

7.3 Vilket län får schablonavgiften för beslut om klass för dammanläggningar som ligger i två län?

Svenska kraftnät betalar ut schablonavgiften 10 000 kronor för fattade beslut till båda länsstyrelserna under förutsättning att tillsynen kommer att utövas av båda länsstyrelserna. Se även pkt 8.1.

Om överlåtelse av tillsynen gjorts mellan länsstyrelserna, och således även överlåtelse av att fatta beslut om dammsäkerhetsklass, tillfaller schablonbeloppet den länsstyrelse som fattar beslutet.

7.4 Vilket län får tillsynsavgifterna för dammanläggningar som ligger i två län?

Den jurist som deltagit i framtagandet av det nya regelverket hänvisade på Svenska kraftnäts förfrågan till förordningen om avgifter där man talar om "avgiften för dammsäkerhetstillsyn". Denna formulering indikerar att det rör sig om en avgift. Denna avgift kan i förekommande fall delas mellan de två länsstyrelserna som utför tillsynen eller tillfalla en av de två myndigheterna i de fall då beslut fattats om att överlåta tillsynen till en av parterna.

8 Tillsyn och tillsynsavgifter

8.1 När ska underhållsskyldiga/dammägare börja betala avgift för dammsäkerhetstillsyn enligt det nya regelverket?

Den underhållsskyldige/dammägaren ska börja betala en årlig avgift för dammsäkerhetstillsyn året efter det att beslutet om dammsäkerhetsklass har fattats. Avgiftsbeloppet betalas därefter med helt belopp för varje påbörjat kalenderår. (SFS 1998:940 kap 3 § 11 a och b)

8.2 Hur stor blir tillsynsavgiften för en dammanläggning som innefattar flera dammar?

Tillsynsavgiften uppgår till 96 000 kronor för en damm som är klassificerad i dammsäkerhetsklass A, 32 000 kronor för en damm i dammsäkerhetsklass B och 6 400 kronor för en damm i dammsäkerhetsklass C. För en dammanläggning med flera dammar ska avgiften uppgå till beloppet för dammen i den högsta klassen (SFS 1998:940 kap. 3 § 11 a).

8.3 Vem får disponera tillsynsavgifterna för dammsäkerhet?

Avgiftsinkomsterna får disponeras av länsstyrelsen när det gäller förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt MB för tillsyn av dammsäkerhet. (SFS 2007:825 § 66 punkt 3)

8.4 När ska länsstyrelserna börja bedriva dammsäkerhetstillsyn enligt det nya regelverket?

Länsstyrelserna ska börja bedriva dammsäkerhetstillsyn enligt det nya regelverket året efter det att beslutet om dammsäkerhetsklass har fattats.

9 RIDAS och GruvRIDAS

9.1 Vad händer med konsekvensklassificering enligt RIDAS och GruvRIDAS?

Branschen har under 2015 och 2016 arbetat med revidering av riktlinjerna av RIDAS och GruvRIDAS och kommer även att anpassa riktlinjerna till de nya dammsäkerhetsklasserna. För mer information hänvisar Svenska kraftnät till riktlinjerna. Begreppet konsekvensklass kommer att ersättas med begreppet dammsäkerhetsklass.

9.2 Vad händer med riktlinjerna enligt RIDAS och GruvRIDAS?

Riktlinjerna för dammsäkerhet RIDAS och GruvRIDAS kommer att finnas kvar men utvecklas av branschorganisationerna med hänsyn till det nya regelverket.